

Colla Excursionista Cassanenca

de la U. D. Cassà

CIRCULAR PER ALS SOCIS

Núm. 8

Maig - Juny del 1965

Colla Excursionista Cassanenca

de la U. D. Cassà

Cassà de la Selva (Girona)

Els pics del Mulhacen (a la dreta) i l'Alcazaba (a l'esquerra)
des del Veleta. Un dels més alts d'Espanya

Embotits i Conserves de Carn

La Selva

JOSEP ALBERTÍ LAPEDRA

Camplonc: Telèfon núm. 1

Cassà de la Selva: Telèfons núms. 122 i 62

Escola de Xofers **Palamós**

Les classes teòriques en el local de la Colla Excursionista

Descompte especial per als socis de la Colla

Informació i detalls: **BAR SALVI**

Representant a Cassà:

JORDI HEREU (à) **Cardina**

Sobre una tallada de feixos

Encara que ja s'ha parlat molt d'excursions jo també vull parlar-ne. Aquesta excursió, però, no és com totes les que s'han fet fins ara i crec que la Colla té l'exclusiva en aquest estil.

S'han fet molts comentaris sobre la "tallada de feixos" i voldria explicar-vos com transcorre una jornada d'aquestes.

Sortim, gairebé sempre, de bon matí amb l'esmorzar a la motxilla; però els companys hi duen, a més a més, el tallant. Arribats al lloc on hi ha la feina, tots es disposen a treballar. (He dit es disposen perquè les noies en comptes d'ajudar sempre solem destorbar). Així, nosaltres, mentre els "vailets" tallen els feixos, preparem un bon foc i fem unes bones torrades que, un cop rosses, suquem amb alls i tomates. A intervals portem la "botiola" als talladors que bé s'ho mereixen, i, després, ja només ens cal vigilar el foc i soterrar entre el caliu unes quantes botifarres. Mentre es couen, xiulen de tal manera que la seva música ens fa despertar la gana. Puc assegurar-vos que aquest esmorzar a bosc, barrejat amb una mica de cendra i sorra, es troba més bo que menjar-se una llagosta en el millor hostal que hi pugui haver.

L'altre dia, mentre preparàvem les torrades i les botifarres, pensava que és veritablement fantàstic veure'ls treballar amb tant delit. Em sembla que es pot dir que la Colla té uns nois que treballen amb tot el gust. Tenint en compte que això ho fan els diumenges, mentre podrien estar-se al llit descansant, es doblement admirable. Vull dir més encara: no ho fan pas per obtenir un benefici per la seva butxaca, —això, ja ho sabeu tots—. Voluntàriament ho donen tot perquè una petita entitat, com és la nostra, arribi a ser un puntal imprescindible per al jovent cassanenc.

Jo voldria demanar-vos que tots, nois i noies, contribuïssim a què Cassà es sentís orgullós de la seva joventut. No cal que tots anem a tallar feixos, per aconseguir-ho. Hi ha moltes d'altres coses ben nobles en les que podem ajudar.

Ja veieu, doncs, preparant l'esmorzar i veient treballar aquells admirables nois, el que pensava, i heus aquí com la tallada m'ha servit per a fer-vos un prec per tal que tots junts procurem que no pugui dir ningú que la joventut d'ara és senyora i no fa res per res.

MONTSERRAT

Cançons d'ara per un públic d'avui

LES vetllades es repeteixen una i altra vegada, i aquest Palau de la Música de Barcelona, que molt sovint tant costa d'omplir, se'l veu en el curs d'aquestes sessions plé de gom a gom. Tothom hi va pel mateix: escoltar un estol de poetes d'ara i d'aquest país. Acompanyant-se a la guitarra, i a la manera dels antics trobadors però amb un llenguatge ben actual, ens parlen, amb tendresa uns, amb ironia d'altres, i també amb una mica de rebel·lia de les alegries i les penes de les injustícies i contrasentits, d'aquest món que ens ha tocat de viure.

No són cançons buides i intranscendents, d'aquelles en les que s'intenta que «corazón» rimi amb tot, encara que sigui amb «melón». Són cançons fetes amb el cap i amb el cor; tenen una inquietud i estan fetes pensant que allí on difícilment arriba un llibre hi arriba una cançó.

Per amenitzar aquestes vetllades, es van tornant en ordre d'actuacions els representants de la cançó catalana actual. Tots aquest que, cada u amb el seu estil, han aconseguit un renaixement tan admirable de la cançó catalana.

Hi ha els «Setze Jutges». Una agrupació d'aficionats creada quatre o cinc anys endarrera, i que compta ja amb tretze components, persones que en la vida particular són escriptors (com J. M. Espinàs). O bé estudiants (com Guillermina Motta i Enric Barbat). Metges (com Delfí Abella), o senzillament una mare de família (com Remei Margarit). Agrupació, doncs, oberta a tothom: cal solament tenir coses interessants per a dir i saberles dir amb gràcia.

Alguns d'ells es dediquen a la vegada a traduir i interpretar obres de reconegudes figures mundials com Georges Brassens o bé a musicar poemes de Salvat Papasseit, Espriu, etz. i a cantar també cançons tradicionals.

Magda és una professional de la cançó catalana que interpreta principalment les composicions de Lleó Borrel i J. M. Andreu.

Francesc Heredero. Un bon intèrpret d'Elvys Presley en català.

Núria Feliu del teatre s'ha passat a la cançó, canta inclús «espirituals» i ha batut un rècord de venda amb el seu primer disc.

S'han format també alguns conjunts musicals, dedicats a interpretar ballables i música moderna amb un caire «jazzista». «Els quatre gats» foren els qui trencaren el gel. Ara n'han sortit d'altres: «Els tres tambors», «Els Xerracs», tots són nois simpàtics i bons músics, i el que més sorprèn... agraden, tenen èxit, sense necessitar perruques o vestits estrafolaris.

I després «Raimon». Què es pot dir de Raimon que no ho sàpiga tothom? Es segurament la figura més coneguda de tot el grup.

Raimon amb aquests versos seus, tant sentits, tant sincers, dits amb entonacions tant penetrants. He sentit dir a algú, que Raimon quan canta li posa le pell de gallina. Es molt possible.

Dalt d'un escenari, Raimon atrau, apassiona. Sembla quan canta que ja no hi hagi res més al món: s'entrega a la cançó que interpreta d'una manera total. Començant pel «Vent», canta cançó darrera cançó, incansable, i el públic en aplaudir-lo s'aixeca dels seients; no sé si per aplaudir millor, o si per veure'l millor. Ell s'entrega a la cançó, i el públic normalment s'entrega a ell incondicionalment.

N'hi ha tants, tants d'altres encara, que de no posar-hi fi, aquestes línies es convertirien en una llista de valors interminables.

Barcelona 25 - 3 - 65

M.ª D. MARINÉ

CONFERÈNCIES

La 6.ª conferència corresponen al II Cicle, anà a càrrec del Sr. Santiago Sobrequés, professor de Geografia i Història a l'Institut Nacional d'Ensenyament Mitjà de Girona i Director de l'esmentada institució docent. El tema desgranat fou: "Cassà, Vila rebel".

El Sr. Sobrequés comença expressant el seu goig per parlar a Cassà per sentir-s'hi familiarment vinculat ja que és el poble de la seva mare. Parla de la necessitat de què s'escrigui la Història de Cassà. Diu que la primera vegada que el nom de la Villa apareix en el primer pla dels esdeveniments és amb un crit de rebel·lia contra la opressió i la injustícia.

La Història de Cassà atribuïnt el seu origen a una vil·la romana d'un desconegut hisendat Cassià. En l'Alta Edat Mitjana forma part dels extensos dominis del monestir de Sant Feliu de Guíxols. Vers 1.190 apareix en les escriptures la signatura d'un lletrat de certa anomenada, Ponç de Cassà, sens dubte el primer

(Segueix a la pàgina 15)

VISITA A EMPÚRIES

i II

LA Neapolis, (ciutat nova), no era murallada per la banda nord i est, o sigui, llandant a la mar, ja que els grecs no en tenien necessitat per ésser els hispans ineptes pels atacs marins.

En les muralles existeix una porta, en la part sud. La juxtaposició de les terres entre les ruïnes gregues i, les noves edificacions i successius enrunaments que s'anaren esdevenint en passar els anys, contribueix a establir una desorientació si hom entra de sobtada pel camí del davant del Museu, com anotava en l'article anterior, puix a la dreta existeixen enterraments cristians; seguidament restes de la que fou Basilica paleocristiana, i, a poques passes s'observen uns mosaïcs grecs, que queden al descobert.

Davant la gran varietat de ruïnes que se'ns presenten a la vista i tenint en compte els segles transcorreguts, és aconsellable tenir a mà un bon pla, i, encara millor si hom pot anar acompanyat d'un expert.

Es després quan crec convenient entrar al Museu arqueològic, on es troben a l'abast les notes informatives. Com a cas particular, faig esment del sorprenén mosaïc policromat que representa el «Sacrifici d'Ifigènia», de la Mitologia grega, filla del rei Agamenó i de Glimnester, i qual suggestiva llegenda en recomano la lectura en algun llibre adequat, o bé en un Diccionari extens, ja que allà no és del tot detallada, —cosa ben comprensible—, i que, ara no puc desgranar abastament per manca d'espai i temps.

Seguidament ens traslladem en direcció oest, vers la villa romana, deixant per altre dia tot l'est per a visitar. (Villa, és d'origen romà; casa senyorial als defores. En canvi «Vila», és una població amb certs privilegis).

A la dreta queden les tombes a la intempèrie, en un desnivell. Sembla mentida com s'han pogut conservar encara en l'estat en què es troben.

Anem seguint amunt fins on hi ha els meravellosos mosaïcs, en general també força ben conservats malgrat les inclemències del temps i els anys, puix es troben a cel obert. Imposen admiració i respecte junt amb la contemplació dels espais que foren cambres, jardins, pedrissos per a seure, els peristils, i alguns fragments de pintures en els baixos del què queden de les parets d'estatges senyorials.

En aquests entorns foren on s'establiren els romans al cap de tres segles del desembarcament dels grecs, on tot seguit es féu sentir el pes del seu poder. No obstant, visqueren en plena harmonia amb els grecs colonitzadors, mentre que aquests ja havien llimat les asprors i desconfiances que

existiren amb els hispans. Uns i altres passaren a ésser ciutadans romans, quedant així integrats els tres pobles en un de sol.

El port d'Empúries els serví de base per a les seves naus, fins que l'hegemonia passà a Tarragona. Sobre les rústegues muralles antigues hi edificaren les pròpies, com per exemple la que Cèsar va manar construir a l'extrem sud i que corra d'oest a est. Ran mateix, han trobat soterrats l'anfiteatre romà i el gimnàsium o palestra, situats a ambdós llocs de la porta que dona entrada a un carrer porxat, amb capitells, cisternes, conduccions d'aigua... Seguint aquest carrer i decantant vers el costat dret, sorgeix impressionant una còpia de l'estàtua del déu de la Medicina, Eusculapi, –l'autèntica la traslladaren al Museu de Barcelona–, presidint des de l'Acrópolis, (part més alta de la ciutat), el que fou temple edificat en el segle V abans de J. C. En aquest lloc sagrat i en desnivell vers la mar, es troben grans altars per a ofrenes i pedestals que degueren pertànyer a sengles déus. Finalment, en la part baixa i en la cruïlla de dos carrers queda formada una plaça central o Agora.

Les ressenyes donades per Tit Livi i Estrabó van afiançant-se a mesura que avancen les excavacions. El pla de les ruïnes d'Empúries publicat per Pella i Forgas en la seva «Historia del Ampurdán» i reproduït en el llibre que tinc de «L'Arquitectura Romànica a Catalunya» dels autors J. Puig i Cadafalch, Antoni de Folguera, i J. Goday i Casals, editat en el 1907, ens donaven ja unes doctes referències de l'antiga Emporion confirmades i ampliades considerablement per acreditats autors moderns.

Com a colofó he de remarcar la contesta a ço que s'hauran preguntat alguns lectors d'aquestes notes, com abans me les vaig fer com a visitant. Com desapareixé Empúries? Doncs bé, han passat molts centenars d'anys des de la seva fundació; en el decurs del temps s'han succeït veritables cataclismes: guerres, invasions, saqueigs, incendis i abandonaments. Afegim en aquests estralls, les pluges, els vents, principalment la tramuntana; la cursa d'alguns rius zig-zaguejant, tot arrossegant terres i pedres; l'acció química i física dels elements i, la mà de l'home que modificava els accidents del terreny per anar-los aplanant i posar-los en condicions pels conreus, s'establí el braç que enllaçà la Palaiapolis i la Neapolis en el lloc que havia servit per a sojornar-hi les naus gregues, i, més tard les romanes. Els elements i els homes, units, acabaren per soterrar els pobles de l'antiguitat.

Els historiadors i arqueòlegs ens aclareixen el succeït a través dels temps, presentant-nos a més a més per a il·lustrar-nos, la troballa de columnes, estàtues, ceràmiques, monedes, mosaïcs, sarcòfacs... que fan reeixir admirablement aquells llunyants dies que per l'Emporion entrà a les nostres terres gironines per espargir-se més tard per terres hispanes el comerç, l'art i la cultura de la immortal Grècia.

Història i Tradicions:

Notes sobre l'economia de Catalunya en el segle XVIII

COM s'inicià el desenvolupament econòmic de la Catalunya moderna? El creixement de la població s'assenyala com un dels factors que exercí més influència, en el Principat de Catalunya que aconseguí un augment regular de la població que provocà una major demanda de productes alimentaris.

Per això els preus dels productes agrícoles s'alçaren considerablement; les explotacions agrícoles cada vegada eren més rentables. Dels diners de les activitats agrícoles sorgí el gran desplegament comercial de Catalunya, especialment amb Amèrica, i en íntima relació amb aquest comerç s'iniciaria la creació d'una indústria cotonera.

Catalunya en altres moments de la seva història havia conegut també un augment demogràfic, agrícola i comercial, però no havien aparegut les activitats industrials, concebudes, d'una forma moderna. Perquè? Es degut als progressos de l'agricultura: Nous terrenys havien estat posats en conreu, s'inicià el pas d'una agricultura tradicional a una agricultura comercialitzada; la producció augmenta i s'assegura el forniment de blat estranger que permet dedicar part dels camps a fornir els mercats d'aiguarent del nord d'Europa i d'Amèrica.

Paralelament la burgesia catalana, unida entorn de la Junta de Comerç (fundada el 1.758) a fi de comptes amb un gros mercat, aconsegueix de l'administració borbònica les lleis de llibertat de treball i, en especial, la de llibertat de comerç amb les colònies americanes (1.778).

En aquests anys s'inicia el desplegament de la nostra indústria cotonera; la creixent demanda en els països americans impulsà la implantació de fàbriques per produir a gran escala gràcies als avanços tècnics: el 1.770 s'instal·là les «bergadanes» primer teler mecànic; un perfeccionament de la màquina de filar de Hergraves.

Ens trobem en un dels moments més gloriosos del nostre passat; la industrialització, apèndix de les activitats comercials, havia aconseguit consolidar-se, i era de preveure Catalunya convertida en un dels grans peoners de la «Revolució Industrial».

Certament, Catalunya seguí de molt a prop els passos d'Anglaterra, el model antològic de desenvolupament econòmic creador del món modern, i les notes característiques s'assemblen molt en els dos països, però la desgràcia va acompanyar-nos, i així a principis dels segle XIX la Guerra de la Independència arruinà aquest esforç i va ésser impossible tornar a la prosperitat d'abans.

==== Consells per a l'excursionista ====

L'excursionisme és un dels esports que més es practiquen arreu del món, i, al mateix temps, és també un dels més sans i saludables.

No n'hi ha prou, però, amb agafar la motxilla i l'esmorzar i anar cap a bosc. L'excursionisme s'ha de saber fer i mirar de treure'n un profit. Es per això que hem cregut convenient —hom podria dir necessari— inserir en el nostre portaveu, una sèrie de dades i detalls, els quals, creiem seran d'interès per a tots. Tractarem sobre el calçat, l'equip personal, la manera de fer els focs, preveure el temps, etc.

Avui, com a primer dia, tractarem sobre el calçat i la manera de caminar bé.

El calçat és una de les coses que, generalment, no s'hi dona massa importància i hauria de ser tot el contrari. Si tots els aficionats a aquest deport hi possessin una mica d'atenció, sovint, s'evitarien que en tornar de les excursions es trobessin cansats, així com les butllofes i demés mals ocasionats per aquest motiu.

Les botes és preferible que siguin altes, per les «revinclades de peus», i amb una sola ampla perquè el peu vagi lleuger. S'han de portar dos parells de mitjons; els de dintre han de ser de «nylon» o d'alguna altra matèria, fina i esponjosa al mateix temps, i els de la part de fora, han de ser gruixuts i millor de llana.

Avans d'una sortida, es recomanable empolvar-se els peus amb talc per evitar així la suor i el cansanci.

Per caminar bé, s'ha d'anar amb les cames tibades i els genolls enrera, col·locant els peus plans, així sempre es fa més camí.

I per a finalitzar, tingueu sempre en compte aquests consells: Procureu evitar caminar per llocs on hi hagin herbes i que siguin molles, per llocs de rocs o de molta sorra, tot això, dificulta el camí i col·labora al cansanci i al mal de peus.

SECCIÓ SCOUT SANT MARTÍ

FESTA MAJOR

Les millors camises **Tergal, Lavypon...**, corbates,
jerseis... i, tot el de més novetat

Ho trobareu a

CASA TOLOSÀ

Del vell Cassà

(Perfil per unes narracions)

El doctor Josep Pasqual i Clarà (1795-1868)

EL meu besavi va refrendar el diploma de batxiller en Medicina atorgat per la Universitat de Cervera a l'abril de 1.829, examinant-se en el Reial Col·legi de Medicina i Cirurgia de Barcelona el dia catorze d'octubre del mateix any. Així consta en un solemne i conceptuós títol en el que els «Médico-Cirujanos de Cámara con egercicio del Rey Nuestro Señor...» fan saber que «damos licencia y autoridad cumplida para que libremente, sin pena ni calumnia alguna, pueda egercer la citada Facultad de Medicina en los casos y cosas a ella tocantes y concernientes, en todos los dominios de S. M. en virtud de esta nuestra carta».

NOS LOS MÉDICO-CIRUJANOS DE CÁMARA CON EGERCICIO DEL REY NUESTRO SEÑOR, VOCALES DE LA REAL JUNTA SUPERIOR GUBERNATIVA DE LOS REALES COLEGIOS DE MEDICINA Y CIRUGÍA

Hacemos saber que Don José Pasqual i Clarà natural de Cassà de la Selva diócesis de Gerona estatura alta oje verde y pelo castaño habiendo acreditado tener los requisitos prevenidos por las leyes, ha sido examinado y aprobado en la Facultad de Medicina el día trece del mes de Octubre del año 1829 en el Real Colegio de Medicina y Cirugía de Barcelona. Por tanto, damos licencia y autoridad cumplida al expresado Don José Pasqual i Clarà para que libremente, sin pena ni calumnia alguna, pueda egercer la citada Facultad de Medicina en los casos y cosas a ella tocantes y concernientes, en todos los dominios de S. M. en virtud de esta nuestra carta. Y de parte del Rey Nuestro Señor exhortamos y requerimos á todos los Jueces y Justicias, de cualesquiera clase y condicion que sean, no le pongan impedimento alguno, ni consientan que sobre ello sea molestado ni vejado; antes bien le guarden y hagan guardar y cumplir todas las honras, gracias, prerrogativas, exenciones y privilegios que por las leyes le están concedidas, haciendo se le seguen cualesquiera maravillas que por razon de su Facultad le sean debidas. Y declaramos que el susodicho ha prestado juramento de defender el Misterio de la Purísima Concepcion de la siempre Virgen Maria Nuestra Señora; usar bien y fielmente de su Profesion; guardar secreto en los casos convenientes; defender la Soberania del Rey Nuestro Señor y los derechos de su Corona; no haber pertenecido ni haber de pertenecer á las sociedades secretas reprobadas por las leyes, ni reconocer el absurdo principio de que el pueblo es árbitro de cambiar la forma de gobierno establecida; sostener, con arreglo á la sesion décimaquinta del Concilio de Constanza, que á ningun subdito le es permitido el rescidio ó el linchicid; asistir de limosna á los pobres de solemnidad y con el mismo cuidado que á los ricos; despreciar todos los riesgos y contagios quando lo exija la salud pública; aconsejar á los enfermos que estén en peligro de morir el arreglo de sus negocios espirituales y temporales; no aconsejar ni cooperar al aborto ni al infanticidio, y administrar el agua de socorro á los párvulos siempre que sea menester, en cuya virtud, y habiendo pagado el derecho de la media-anata, le libramos el presente Título, firmado de nuestras manos, sellado con nuestro sello, y refrendado por nuestro Secretario. Dado en Madrid á veinte y tres de Noviembre de mil ochocientos veinte y nueve.

José Pasqual i Clarà
Manuel de los Rios
Manuel de los Rios
Manuel de los Rios

Registrado al folio 183.º del libro correspondiente número 4612

Título de Licenciado en Medicina á favor de Don José Pasqual i Clarà

Quan aquest títol, lliurat des de Madrid en el mes de novembre d'aquell any, arribava a mans del seu destinatari, aquest ja havia començat a exercir la carrera en la seva vila nadiua que aleshores tenia un cens de prop de dos mil cinc-cents habitants. Segurament que se sentiria freturós en fer-ho, car ja havia complert els trenta-quatre anys. Segons expressa aquell document, Josep era un home d'estatura alta, ulls d'un gris fosc i cabells blancs.

Recordant al seu fill Eusebi que va morir a Girona vorajant els noranta anys i al seu nét, el meu oncle Pepito, me'l figuro un home espigat com aquests dos esmentats que tenien una molt bella estampa.

El doctor Josep Pascual s'establí al carrer dels Dolors i si bé no puc pas precisar la casa, tenim que convenir que ho féu en el rovell de l'ou de la vila. El primer client que trucà a la porta per aconduir-se, fou un veí de la casa pairal que es deia Pere Torras i al cap de pocs dies un altre pagès, també de Llebrés, anà a apuntar-se. Després en vingueren dos de Campllonch, un de Llambilles i un del veïnat de Sangosta. Dins del mateix any 1829 el masover de can Ros de Riudellots va arrodonir l'esbós d'una clientela que entre tota li assegurava quatre quarteres, tres quartans i dos mesurons de blat mastall que és una barreja de blat i sègol o de blat i ordi. I el dia de Nadal que es quan cauen les mitges anyades en diner, es va inscriure el primer client de dins de la població: «Antoni Gruart de Plasa se ha conduït lo dia 25 de desembre de 1829 a preu de sis pessetas cada any».

Passà més d'un mes. El dia de la Candelera, Manuel Adrià del carrer de Vall i Jaume Casademont, conegut amb el motiu de «lo Ganxó», s'apuntaren per cinc i quatre pessetes l'any, respectivament. Després en el transcurs del mateix 1830 rebé el favor de la confiança de part d'altres onze convilatans més que el pagarien amb pessetes, i cinc d'altres, dels quals tres de Campllonch, amb blat. I amb aquestes perspectives, ben migrades, certament, Josep Pascual va maridar amb una noia del poble que es deia Margarida Vidal i Teixidor, filla de Salvador i Maria. La que després fou la meva besavia era una dona ben animosa que volgué ajudar al marit en la feixuga tasca de pujar una llar i no es va pas donar vergonya de posar un obrador on hi planxava. Les planxadores d'antany acostumaven a tenir un treball força actiu i remunerat. L'encarcament de l'època també es feia present en les robes del vestir: Cada setmana calia emmidonar i planxar la camisa, el coll i els punys; els enagos i els faldellins.

Margarida tenia dos oncles que eren canonges de la col·legiata d'Ullà, prop de Torroella de Montgrí, on, de soltera, passava amb ells llargues temporades. Al seu costat aprengué de llegir i d'escriure, coneixements que moltíssimes persones, majorment les del sexe femení, no tenien pas. Margarida anava a l'església amb un llibre de missa i cridava l'atenció i qui sap si l'enveja de moltes d'altres senyores amb més pretensions de llinatge que ella, car, segurament, jutjada pels seus actes, no en tindria gaires.

Del matrimoni nasqueren tres fills: Domingo (1832) metge que el continuà en la seva clientela; Carme (1835) i Eusebi (1845) metge també. Esperit aquest una mica rodamón, viatjà com a metje de vaixell i més tard exercí la carrera a Bejucal (Cuba).

Es freqüent sentir dir a tothom que els començaments són difícils, majorment quan hom té que iniciar la tasca de soca i arrel i en un ambient no gaire propici. Cal pensar que les dificultats que deuria enfrontar-se un principiant serien molt més grans en èpoques passades, dominades per la rutina i els prejudicis. Fer-se amb una clientela en una població de no gaires recursos, amb una indústria que tot just despuntava i on ja hi havia uns metges i cirurgians, i, d'altres que sense esser-ne com els saludadors, sangradors i curanderos irrompien constanment el terreny vedat per la llei i consentit per la pràctica, no seria pas una empresa fàcil.

Suara quan repassem el quadern on el besavi apuntava els avatars de la seva clientela en els seus primers tres lustres professionals ens donem compte de la lentitud, moltes vegades fins enervant, de com l'anava construint i renovem cada cop vers la seva memòria un pregon impuls de simpatia i de solidaritat, no sols perquè ens considerem continuadors d'un heretatge que ell ens legà, sinó com a homes i com a metges.

Diem quadern, quan en realitat no són altra cosa que unes quantes fulles de paper de barba, conjuminades i cosides en forma de llibre. Les possibilitats eren ben minses quan no podia fer-ho d'altra forma. Més endavant, al cap d'uns anys, quan aquest fullam estigui plè, continuarà les anotacions en la que en diu «llibreta nova» que desgraciadament s'ha extraviat.

Fullajem-lo i veurem com el divideix en dues parts. En la primera hi figuren els clients que pagaven amb blat i en l'altra els que ho feien amb pessetes. En aquella arribà fins l'any 1841 i en la segona fins el 1847. Els clients hi figuren amb llurs nom i cognoms i de vegades amb el motiu. Anota el domicili i moltes d'altres la professió. Sempre hi consta la data en què contractaren la iguala i també a la dreta de la plana, dins d'un encasillat, les quarteres, quartans i mesurons o les pessetes estipulades. Successivament anota els anys que la contracta fou renovada i si algú es dona de baixa, que són molt pocs, posa punt final a l'any en què aquell ho fa, dient: absentat. Mai fa esment del número i condició dels components de la família de l'aconduat.

La major part dels que pagaven amb blat eren gent de la pagesia. La casa més llunyana era la de can Salvador de Romanyà que pagava una quartera i dos quartans de blat per tot l'any. Camí d'aquell indret hi trobem un altre client que vivia a la Bruguera que és un veïnat de Llagostera.

Dels pobles de la rodalia ens trobem amb un sol aconduat de Riudellots que degut a la distància pagava una quartera. N'hi ha vuit de Campllonch i cinc de Llambilles que enressat pagaven mitja quartera per família i encara trobem que ho feia més baratet pels pagesos que vivien en la constel·lació dels veïnats que esmalten la vila, puix que alguns d'ells pagaven

un quartà i tres mesurons: Son cinc de Llebrés; tres de les Serres; dos de Sangosta i un per cada un dels de la Costa, Esclet, Cerinyà, Montroig i Moscaroles. Amén d'algunes masies que no sé pas a quin d'ells corresponen: Mas Falgueras, Güitó de la bassa, Sebríà de la pinya, Matabous, Palahí del bosc i Camins blancs.

Dins de la vila també hi havia alguns aconductats que pagaven amb blat. Sis d'ells sols figuren amb el seu nom i cognom. D'altres hi figura el del carrer: Xec i Bauset del Firal; la vidua Barceló i Grau Estanyol del carrer del Soleiador i en queden dotze que figuren amb llur activitat professional: Dos hisendats, dos serrallers, dos sastres, un moliner, un rajoler, un treballador sense especificar llur treball. El campaner Jaume Pascual a qui la gent li deia bailon i DOS TAPERS. Per cert que un d'ells nomenat Grau Maimí i que era conegut pel motiu del «taparet», pagava la conducta amb dos mallals i mig de vi (uns quaranta porrons) i el mateix feien Pere Parons i Torras, Sebastià Artau i Martí, dit blanquer. Com és de pensar la conducta queia pel mes d'octubre: Es tractava doncs, d'un vi novell.

Entretinguem-nos ara amb algunes característiques dels clients del besavi que el pagaven amb pessetes. Cap d'ells vivia fora de la població. El preu de la conducta oscil·lava entre quatre i sis pessetes l'anyada. Són molt pocs els que en pagaven set i sols n'hi ha un que en pagués vuit. Entre tots formen un conjunt d'uns vuitanta en arribar a l'any 1847. Veus ací les professions: Set corders; quatre sastres i quatre sabaters; tres negociants i tres teixidors; dos veterinaris, dos adroguers i dos botiguers i un ferrer de tall, flaquer, fuster, comerciant, esparter, terrisser, rajoler, clavetaire, garvellador, escultor i UN TAPER. Un mestre de minyons, colector (recaptador), músic, notari i un empleat del correu. Hi ha també tres que figuren com a treballadors però sense especificar llur treball i en queden una quarentena sense cap mena d'etiqueta laboral. Cal pensar que molts pocs d'ells serien rentistes i que més d'una dotzena treballarien en la indústria del suro, encar que ens estranyi que no ho especifiqui com solia fer-ho en altres comptats casos.

Hi ha alguns cognoms i motius que sobrevisqueren als temps: Terrisser del mas Tomàs; Tolosà de la Font; Xec del Firal; Joan Nadal dit Xarrich del Firal; Narcís Vilallonga dit «Ñol»; Rabassedes; Vicens Gruart, taper, dit de la Perpètua; Jubert de l'Arrabal; Rafael Grau dit Colera; Jaume Casademont dit lo Ganxò; J. Figueras dit Menna.

Tres noms i un detall he volgut retenir abans de posar punt final a l'anàlisi d'aquesta llista de persones del Cassà de fa més de cent anys. «Agustí Daussà, dit Tou», «comerciant»; fou el meu besavi matern, pare, entre altres, d'Agustí Daussà Delmàs, oncle-avi meu, metge distinguit, premi extraordinari de llicenciatura de la Facultat de Medicina de Barcelona i pioner de la indústria tapera a Cassà i un dels primers exportadors de divuits

als Estats Units. Josep Delmàs, també de la família de la meva mare i que com d'altres de la branca Delmàs practicà l'art de l'escultura i per últim «Jaume Abras, dit Pixola», parent d'un guerriller cassanenc que s'aixecà amb la colla dels «descontents» contra Ferran VII. Volien ésser més absolutistes que els mateixos absolutistes; és a dir: més papistes que el papa. El mala-guanyat Joan Gener, segurament que deixà escrit quelcom interessant a propòsit d'aquest tipus tan pintoresc que segons l'argot revolucionari arribà a general. Em sembla que el comte d'Espanya el féu afusellar.

El detall que m'ha cridat l'atenció, probablement pel meu mètier, és que he trobat les dues notes següents: «La senyora Quintana de Girona se ha aconducat per una criatura que cria Saculina Mir». «La senyora de casa Pau Peres de Girona se ha conducat lo cinq de janer (1846) per dos criatures que té a dida. 5 pesseses». Els hi tingué els anys 1846, 47 i 48.

Hem calculat que cap a l'any 1841 els ingressos anuals del besavi vo-rejaren les cinc-centes pesseses. Ara bé: Hi havia vegades que li era difícil cobrar i d'altres el deute s'anava allargant, sense que per aquest motiu deixés de prestar els seus serveis. Ell insistiria i no era rar que arribessin a un acord mitjançant la prestació personal del moròs. Un veí del Firal li traginara fems de la seva cort a la vinya i de retorn li portara un carro de llenya. Un pagès de Llebrés li treballara quatre jornals a la vinya. Una conducta de quatre pesseses era liquidada amb un parell de gallines. Un altre li donara mig mallall d'oli que es pagava a dotze pesseses el mallall.

«Josep Bosch, corder, me ha entregat dos càrregues de vi lo setembre de 1839 y son en resquici de las conductes retrassades desde 1832». I el fuster Saura que pràcticament no l'havia pagat mai: «En 1856 Saura ma fet la porta del meu quarto, adobat el calaix del menjador més ha fet lo bagul per la mia muller lo dia de la sua mort. Fusta y treball son a ses costas».

(continuarà)

POMPEIO PASCUAL I CARBÓ

:-: C O M P A N Y S :-:

Companys, siguem indulgents;
donem-nos les mans somrient
i... en elles deixem-hi el cor.

Així tots, senzillament
fem de l'amic un tresor
de la Colla un manament,
no de deure, sinó d'amor.

No exigim, no obliguem,
amotllem-nos, perdonem.
Sempre junts per tot arreu

por-tem el nom més encès
d'una terra tan aimada
d'uns cants, jocs i rialles
que són de tots patrimoni.

Amb l'esperit obert al món
cerquem pau, donem amor.
I fem que els nostres camins
portant-nos muntanya endins
ens facin millor a tots.

M.ª D. M.

CONFERÈNCIES

(Conclusió)

home il·lustre de la Vila després del desconegut fundador. En el segle XIII Cassà pertany a la Corona, però en 1314 Jaume II donà la seva jurisdicció a Guerau de Rocabertí que la tingué fins 1323. Després (1329) Alfons el Benigne en feu donació, junt amb Llagostera i Caldes, al gran majordom Ot de Montcada, germà de la Reina Lissenda, personatge de molta importància. Els cassanencs no admeteren la jurisdicció senyorial i s'hi varen oposar ocupant el castell, però d'aquest primer *fet de Cassà* no en sabem res més. En 1339 Pere III confirmà Cassà a Ot.

Parla del problema de les jurisdiccions del barons, del confusionisme jurídic dels segles XIV i XV, de l'oposició dels pobles i de l'actitud de les ciutats contràries als barons. Així Girona aconseguí sotstreure Cassà als Montcada en 1352, però aquests retingueren la possessió del castell ço que els donava drets, més o menys clars, a la jurisdicció del terme. Per afiançar la situació de Cassà, el municipi Gironí va declarar-la *carrer de Girona* en 1386 davant la protesta de Gastó de Montcada, nét d'Ot i com ell gran personatge. Gastó seguia fent actes de jurisdicció a Cassà i els cassanencs s'hi oposaven. Gastó va reclamar el concurs armat del veguer de Girona i els homes de Cassà es feren forts a l'església. Mentrestant es produïren fortes discussions en el municipi gironí sobre el *fet de Cassà*. En 1391 un grup de regidors de Girona va marxar a Cassà al front d'una petita host. Entre gironins i cassanencs i suposem que amb la passivitat del veguer, el castell fou cremat, el fet tingué molt ressó, hi hagué un llarg procés i durant molt temps el *fet de Cassà* féu vessar tinta als escriptors. Dos anys més tard Joan I va amnistiar a gironins i cassanencs a canvi d'un donatiu (1393). Però els Montcada, i aviat els seus hereters els Cruïlles de Llagostera continuaren detentant la jurisdicció de Cassà; en 1400 la ciutat de Girona, d'acord amb el rei Martí, treballava per la lluïssió de Cassà, però l'afer no va reeixir.

En una segona part, parla del problema dels remences en el segle següent, un problema molt viu a Cassà puix que eren remences 80 dels seus 99 caps de casa. L'actitud dels cassanencs fou molt radical i de moment no acceptaren la Sentència de Guadalupe de 1486; cap síndic de Cassà no signà la cèlebre Sentència. Pel contrari, en la llista de 70 exceptuats de l'amnistia pel rei Ferran, hi han 10 cassanencs, si bé gairebé tots foren amnistiats pocs anys més tard. Entre ells hi veiem cognoms que encara són ben extesos a Cassà. El Sr. Sobrequés acaba remarcant que la fama de lliberalisme de Cassà en el segle passat i començaments del present té arrels ben profundes en la Història.

Acabada la seva docta conferència el Sr. Sobrequés fou llargament aplaudit pel nombrós auditori que omplenava de gom a gom la sala.

CAL RECORDAR...

Per a conèixer bé els idiomes és convenient saber-ne aquells mots i frases que no tenen una traducció literal, puix si es fes així el significat fóra completament diferent. És el que en diem «frases fetes» de cada llenguatge. Tenim els «Modismes verbals», «Frases adverbials», entre les que es troben les salutacions i frases de traducció especial i, els «Adagis catalans», amb llurs equivalents castellans. Vegeu-ne uns quants:

MODISMES:

Català:

No aclucar ull.
No admetre's de raons.
Afegir llenya al foc, o enverinar el vesper.
Agafar el gat (excés de beure).
Cames, ajudeu-me!
Anar blau (de diners).
Anar aixut (» »).

Castellà:

No pegar ojo.
No pagarse de razones.
Echar aceite al fuego.
Coger la turca.
Pies, ¿para qué os quiero?
Estar sin blanca.
Estar a la cuarta pregunta.

FRASES CORRENTS:

A batzegades
A bell raig.
A biaix.
A boca de canó.
A bots i barrals (pluja).
A brida batuda.
A cap som.
A cau d'orella.
A coll i be.
A corre-cuita.

De trompón, a trompa y talego
A chorro.
Al sesgo.
A quema ropa.
A cántaros.
A rienda suelta.
Vamos a cuentas.
Al oído.
En hombros, a cuestras.
A escape, a uña de caballo.

ADAGIS:

A cent anys, coteta verda.
A la companyia de Jesús
n'hi ha de tots.
A la taula d'en Bernat, qui no
hi és, no hi és comptat...
A pagès endarrerit cap anyada
no li és bona
A pare guanyador, fill gastador.
A qui no vol cols, dos plats.

Alaba't ruc que a fira et duc.
Amics fins al cel, i a la bossa
no hi toquem.
A Sants i a minyons, no els
prometis si no els dons.
Al lloc de la guineu, qui
s'aixeca, no s'hi seu.
Acabat amén Jesús, darrera
la porta n'hi ha un fus.

A la vejez, viruelas.

De todo hay en la viña del Señor.

Quien no parece, perece.
Hombre adeudado cada
año apedreado.
A padre allegador, hijo expendedor.
Al que no le gusta el caldo,
plato y medio.
Alábate cesto, que venderte quiero.
Bien te quiero, mas no te
doy mi dinero.

Ni al niño el bollo, ni al Santo el voto.

Quien se va a Sevilla pierde su silla.
Colorín colorado, el cuento
se ha acabado.

NOTICIARI

Excursions fetes:

- Mes de Març: Dia 7. Castell de Requesens, 32 components.
Dia 14. Aplec de Sant Roc (Vilablareix), 8 components.
Dia 21. Pedralta (Coronació de la Reina i el Rei de la Colla de l'any 1.965), 38 components.
Dia 28. Aplec de Cabrera, 24 components.
- Mes d'Abril: Dies 3 i 4. Montserrat, 87 components.
Dies 15 i 16. Bassegoda (San Jaume de Llierca - Sadernes - Bassegoda - Lliurona - Tortellà), 8 components.
Dia 19. Font del Ganso (matinal), 11 components.
Dia 25. Romanyà de la Selva (arrossada), 28 components.
Dia 25. Aplec de Riuderenes, 36 components.
- Mes de Maig: Dies 1 i 2. III Acampada Provincial (Font de la Torre de Canet d'Adri), 10 components.
Dia 23. Fitor, 10 components.

Excursió en projecte a ANDORRA:

Dies 17 i 18 de Juliol. Sortida a les 3 de la tarda del dia 17. Preus - Amb el pas col·lectiu Socis: 480 Ptes. No Socis: 500. Sense el pas col·lectiu. Socis: 440 Ptes. No Socis: 460. (Inclòs sopar dormir i esmorzar). **Inscripcions:** Srta. Montserrat Abulí, fins el dia 27 de Juny. **Informacions:** Sr. Narcís Artau.

Cicle de Conferències quinzenals:

- Dia 4 de Març. 4.ª conferència a càrrec del Sr. Santiago Coquart, sobre el tema: Una meditació sobre l'excursionisme.
- Dia 17 de Març. 5.ª conferència a càrrec del Sr. Josep Corretger, sobre el tema: La Calor i les seves aplicacions industrials.
- Dia 2 d'Abril. 6.ª conferència a càrrec del Sr. Santiago Sobrequés, sobre el tema: Cassà Vila rebel.
- Dia 21 d'Abril. 7.ª conferència a càrrec del Sr. Joaquim Estrach, sobre el tema: L'Atom.
- Dia 5 de Maig. 8.ª conferència a càrrec del Sr. Nicolau Llaneres, sobre el tema: Què en queda del psico-anàlisi?

Fem constar el nostre agraïment a totes les persones que han intervingut en aquests actes i que han fet possible la seva realització.

Biblioteca:

Ultimes adquisicions: *La visita* (Premi St. Jordi 1964), novel·la, de Ramon Floch i Camarasa. - *L'aperitiu*, novel·la, de Josep Mª de Sagarra - *Nova Antologia de la Poesia Catalana 1900-1964* (de Maragall als nostres dies),

de Joan Triadú. - *Presons obertes*, novel·la, de Josep Roig i Raventós. - *Cinc aspectes de l'amor conjugal*, de Josep M. Gassó i Buxó (monjo de Montserrat).

Obsequis de llibres:

Llista de la tramesa de llibres, per a la Biblioteca, que el Sr. J. Pla i Vilaseca, ens feu dies passats:

Agustí Esclasans: *Ritmes*, nos. I, II, III, IV, V, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV.

Odes, nos. I, II, III, IV, V, VI, VII. (poesia).

50 sonets espirituals. (poesia).

Articles Inèdits.

Primer Llibre del Sistema. (Triconomia conceptes lírics).

Jordi Sarsanedas: *Mites. El Martell*. (novel·la).

Fcesc. Zaragoza i Ferrer: *Elles, Ells...* (poesia).

Maria-Aurèlia Capmany: *Traduït de l'Amèrica*. (novel·la).

J. M. Francès: *Retorn al Sol*. (novel·la de fantasia i de sàtira).

Pere Mialet: *Narracions i contes*.

E. Marlitt: *La minyona del Mas*. (novel·la).

R. Patxot Jubert: *Conferències sobre la Universitat de Barcelona*.

UNESCO: *Ús de les llengües vernacles en l'ensenyament*.

Hem rebut del Sr. Domingo Peracaula, el llibre de Teodor Llorente: *Poesies Triades*.

Del Sr. Jesús Martínez, un llibre de geografia: «*Las Tierras de España*» de Sobrequés-Llobet.

A tots les més expressives gràcies.

Altres activitats:

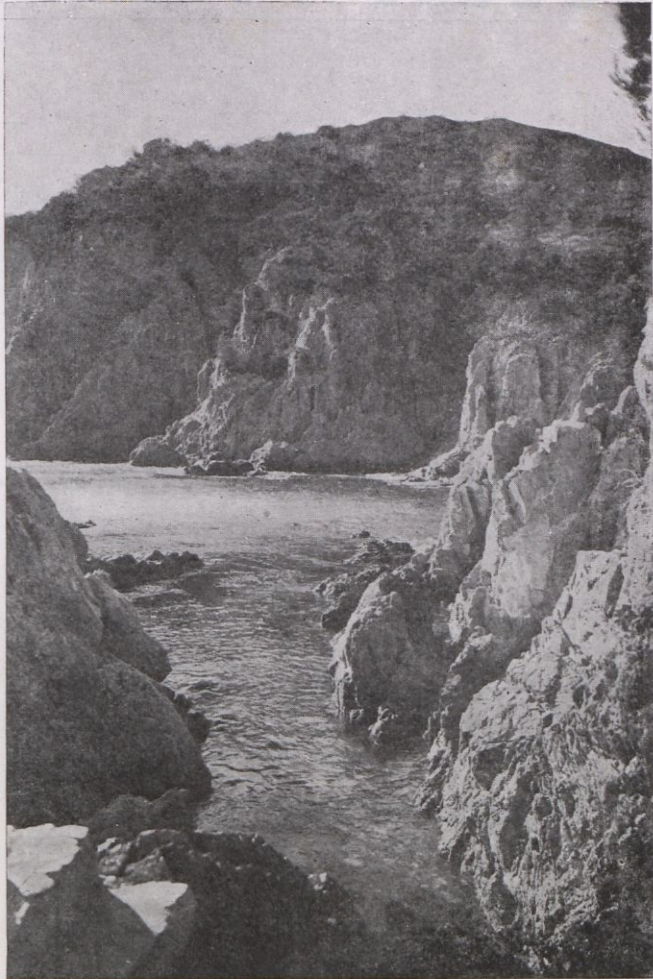
Nomenamet dels Reis de la Colla.

El dia 21 de març, a Pedralta, tingué lloc el nomenament dels Reis de la Colla 1.965. La Srta. Rosa Anglada i el Sr. Joan Casabó foren els elegits.

Secció de Cinema - Club:

Donem a continuació les bases d'inscripció a la dita Secció:

- 1.ª Que es tinguin 18 anys complerts.
- 2.ª La quota mensual de soci serà de 25 Ptes. (Si hom és soci de la Colla Excursionista, la quota queda reduïda a 20 Ptes.) La quota de casats (home i dona) serà de 40 Ptes. (Si son socis de la Colla, 35 Ptes.).
- 3.ª Per inscripcions adreçar-se als vocals d'aquesta Secció Srs. Ramon Rabassedas Colomer, c/. del Pont, 4, i a Jaume Roser Laromaine, c/. Provincial, 59.

Costa Brava - Calella de Palafrugell

(Clixé cedit pel G. E. i E. G. de Girona)

MOBLES FONT

Carrer Guimerà, núm. 1

Taller: Carrer Nord, núm. 40 - Telèfon 187

BANYOLES

* * *

— Sucursals a **PALAMÓS** i **L'ESCALA** —

* * *

Representant a **Cassà de la Selva:**

Francesc Serra

Grup Associació Ntra. Sra. de les Sogues

Local núm. 1 - Telèfon 247

Soci